**CZU: 339.732.2:339.747:336.711.6** **https://doi.org/10.59295/sum3(173)2024_18**

# CADRUL BASEL DE GUVERNANȚĂ CORPORATIVĂ A BĂNCILOR

***Adrian GUZUN,***
*Universitatea de Stat din Moldova*

Cadrul Basel în domeniul guvernanței corporative a băncilor este un set de linii directoare și standarde internaționale stabilite de Comitetul Basel pentru Supravegherea Bancară, acesta având un rol crucial în stabilirea practicilor de guvernanță corporativă ale băncilor din întreaga lume, contribuind activ la îmbunătățirea stabilității, gestionarea riscurilor și conformarea cu reglementările naționale și internaționale aplicabile băncilor. Acest cadru de reglementare conturează principiile și cerințele legate de managementul riscurilor, adecvarea capitalului, controalele interne, transparența acționarilor băncii și relațiile cu clienții, însă se pune un accent puternic pe supravegherea consiliului, responsabilitatea și alinierea stimulentelor cu sustenabilitatea pe termen lung. În prezent, băncile urmează să implementeze Basel IV - continuarea standardelor din Basel III, dezvoltat ca răspuns la deficiențele reglementării financiare relevate de criza financiară din 2007, având scopul consolidării cerințelor de capital bancar prin creșterea cerințelor minime de capital, deținerea lichidităților de înaltă calitate și scăderea efectului de levier bancar.

***Cuvinte-cheie***: *guvernanță corporativă, cadru Basel, criză, managementul riscurilor, interesele acționarilor, capital, supraveghere.*

## BASEL FRAMEWORK FOR CORPORATE GOVERNANCE OF BANKS

The Basel framework for bank corporate governance is a set of international guidelines and standards established by the Basel Committee on Banking Supervision, which plays a crucial role in setting the corporate governance practices of banks around the world, actively contributing to improving stability, risk management and compliance with national and international regulations applicable to banks. This regulatory framework outlines the principles and requirements related to risk management, capital adequacy, internal controls, transparency of bank shareholders and customer relations, but there is a strong emphasis on board oversight, accountability and the alignment of incentives with long-term sustainability. Banks are currently implementing Basel IV - the continuation of Basel III standards, developed in response to the deficiencies in financial regulation revealed by the 2007 financial crisis, with the aim of strengthening bank capital requirements by increasing minimum capital requirements, holding high-quality liquidity and decrease in bank leverage.

***Keywords****: corporate governance, Basel framework, bankruptcy, risk management, shareholder interests, capital, supervision.*

### Introducere

Alături de alte practici internaționale în domeniul guvernanței corporative a băncilor, Cadrul Basel este caracterizat drept un set de măsuri convenit la nivel internațional dezvoltat de Comitetul de la Basel pentru Supravegherea Bancară, care a dezvoltat cerințele minime aplicabile băncilor la nivel internațional și asigură condiții de concurență echitabilă la nivel mondial în ceea ce privește reglementarea financiară. Acesta joacă un rol esențial în guvernanța corporativă a băncilor prin stabilirea standardelor de gestionare a riscurilor, adecvarea capitalului, controale interne și conformitate, ghidând băncile în stabilirea unor structuri solide de guvernanță, îmbunătățirea supravegherii consiliului de administrație a practicilor de gestionare a riscurilor, asigurarea unor niveluri adecvate de capital pentru stabilitatea financiară, promovarea unor controale interne eficiente și mecanisme de conformitate, încurajarea transparenței și a răspunderii în procesele de guvernanță corporativă [1].

Cadrul de la Basel este implementat în Uniunea Europeană în principal prin Regulamentul privind cerințele de capital [2] și Directiva privind cerințele de capital [3], prin care Autoritatea Bancară Europeană este împuternicită să implementeze elementele mai tehnice, de exemplu, legate de lichiditate, instrumente de fonduri proprii, modele interne și cerințe de raportare și dezvăluire a informației [4]. În timp ce cadrul inițial de la Basel provine din 1988, cea mai recentă iterație, Cadrul Basel III a fost dezvoltat ca răspuns la

criza financiară globală din 2007-2008 și a fost în cele din urmă încheiat de Comitetul de la Basel în 2017. Prin urmare, cadrul a ținut cont de punctele slabe identificate în sectorul financiar și urmărește să asigure că băncile sunt mai bine plasate pentru a absorbi șocurile economice, continuând în același timp să finanțeze activitatea economică și creșterea economică [5].

Examinând cadrul de reglementare bancară la nivel internațional, poate fi observat că cercetările practicienilor și academicienilor din aria financiar-bancară se concentrează în primul rând pe implementarea regulilor privind structura, adecvarea capitalurilor și gestionarea lichidității, menite să atenueze riscurile de faliment bancar, precum și pe planificarea procedurilor de mitigare a riscurilor materializate. Cu toate acestea, ultima criză financiară a relevat că, în afară de problemele legate de insuficiență de capital și lichiditate, falimentarea băncilor a fost influențată și de practicile inadecvate de guvernanță corporativă.

Când este abordat cadrul de reglementare a guvernanței corporative, experții se referă în special la mecanismele care guvernează recrutarea, motivarea financiară și responsabilitatea managerilor față de acționari, precum și la supravegherea activităților manageriale asupra altor salariați din cadrul structurii corporative bancare. Într-un mod contraintuitiv, studiile empirice și practicienii din domeniu indică faptul că băncile cu practici de guvernanță corporativă aparent superioare, măsurate prin standardele convenționale, au fost printre entitățile cu cele mai proaste performanțe în timpul crizei financiare din 2007-2008. Defectul fundamental în guvernanța băncilor dinaintea crizei nu a fost neapărat o neglijare a bunelor practici în guvernanța corporativă, dar a rezultat dintr-o ignorare a faptului că natura distinctivă a băncilor, în comparație cu firmele non-financiare, necesită un set diferit de cele mai bune practici pentru o guvernanță eficientă a băncilor [6]. Băncile diferă semnificativ de firmele non-financiare în ceea ce privește structura lor de finanțare, modelul de afaceri și bilanțurile. În primul rând, băncile funcționează ca instituții cu un nivel ridicat de levier financiar în care acționarii pot avea parte de riscuri înalte în detrimentul creditorilor și deponenților. În perioade favorabile businessului, acționarii obțin profituri mai mari, în timp ce în scenarii nefavorabile, creditorii și deponenții suportă cea mai mare parte a pierderilor. Dacă băncile ar funcționa ca companiile tipice, deponenții și creditorii ar fi la curent cu potențialele riscuri asociate oportunismului acționarilor și ar putea cel puțin să solicite rate mai mari la dobânzi, făcând asumarea riscurilor de către acționari mai costisitoare și mai puțin dorită sau insistând asupra unor mecanisme de guvernanță și control mai puternice. În practică, aceasta nu se întâmplă din considerentul structurii complexe a băncilor și a activității acestora, precum și din lipsa de cunoștințe specifice de către deponentul sau creditorul mediu, în ciuda publicării și dezvăluirii de către bănci a rezultatelor acestora și a direcțiilor strategice.

## Rezultate și discuții

### Standardele Basel de guvernanță bancară

Până la criza financiară din 2007, a predominat ideea că caracteristicile cadrului de reglementare și de guvernanță corporativă în bănci nu au nicio justificare de a fi diferite față de firmele non-financiare, iar autoritățile centrale de reglementare a pieței bancare trebuie să permită băncilor să distribuie toate profiturile către acționari. Această perspectivă, denumită adesea teoria asimilației a guvernanței băncilor, susține ca băncile trebuie să folosească aceleași mecanisme de guvernanță ca și companiile non-financiare, cu scopul de a minimiza costurile de colaborare între acționari și conducere și include un cadru de reglementare a consiliilor independente, drepturilor acționarilor și compensarea persoanelor de conducere de rang superior bazată per rezultatele activităților acestora.

Cu toate acestea, alinierea crescută între acționari și manageri din bănci, în conformitate cu această teorie a asimilării, i-a determinat din greșeală pe managerii băncilor să depășească limitele controalelor de reglementare și să se angajeze într-o asumare excesivă de riscuri. Băncile în care membrii consiliului de administrație au fost concentrați mai mult pe satisfacerea intereselor acționarilor și pe o aliniere mai strânsă între compensarea executivului bazat pe rezultate și prețul acțiunilor băncii, au fost cele care și-au asumat cele mai multe riscuri înainte de criză și au suferit ulterior pierderi semnificative în timpul acesteia. Acest lucru a subliniat necesitatea elaborării cu atenție a structurii și funcțiilor consiliilor de administrație ale băncilor, a remunerației salariaților și a practicilor de gestionare a riscurilor pentru a se asigura că reforme-

le de guvernanță abordează în mod eficient eșecurile băncilor. În ultimii ani, au fost introduse numeroase reglementări specializate de guvernanță bancară, care recunosc neajunsurile asimilării [7].

În prezent, pentru a diminua riscurile specificate anterior și a urma un sistem sănătos de guvernanță internă, băncile trebuie să respecte reglementările băncii centrale competente pentru a menține licența de funcționare ca instituție de credit, aderând la un cadru prudențial cuprinzător și supuse unei supravegheri continue de către organismele de reglementare competente. Activitățile bancare internaționale au necesitat stabilirea unor reguli prudențiale comune, dezvoltate la nivel global de organizații precum Comitetul de la Basel, care au fost inițiate odată cu reglementările de capital din Basel I, intrate în vigoare în decembrie 1992, după patru ani de consultări, începute în 1988. Obiectivul principal a fost de a solicita băncilor să mențină suficient capital pentru a absorbi pierderile fără a provoca probleme sistemice și de a stabili condițiile de concurență la nivel internațional, în scopul evitării conflictelor de competitivitate. Un cadru revizuit, cunoscut sub numele de Basel II, a fost lansat în iunie 2004 după ce au apărut multe probleme cu Basel I. Băncile au acumulat rapid capital cu mult peste minimul de reglementare, iar cerințele de capital, de fapt, nu au avut niciun impact restrictiv asupra asumării riscurilor de către bănci. Basel II a redus ponderile de risc în general și a introdus un hazard moral enorm în regulile de capital pentru băncile complexe mari, permițându-le să-și folosească propriile modele interne de risc, permițându-le să devină ce mai apoi a devenit „*Too-Big-To-Fail*”, tradus din engleză ca „prea mare pentru a eșua”. Este o teorie în domeniul financiar-bancar care afirmă că anumite corporații, în special instituțiile bancare, sunt atât de mari și atât de interconectate, încât falimentul lor ar fi dezastruos pentru sistemul economic mai mare și, prin urmare, ar trebui susținute de guvern atunci când se confruntă cu un potențial faliment [8].

Băncile trebuiau să aleagă între trei opțiuni: o abordare simplificată adresată băncilor mai mici, o abordare bazată pe ratinguri externe sau o abordare bazată pe ratinguri interne pentru băncile mari și complexe. Abordarea bazată pe ratinguri interne cere băncilor să specifice probabilitatea de nerambursare pentru fiecare credit individual, pierderea dată de nerambursare și expunerea așteptată la neplată. Acest lucru necesită modelare și agregare extrem de complex și oferă băncilor, cu expertiza necesară, posibilitatea de a obține ponderi mai sensibile la risc. Această abordare necesită aprobarea băncilor centrale în rol de supraveghetor al activității bancare. Prin propunerea acestui sistem, Comitetul de la Basel pentru Supravegherea Bancară a contribuit direct la acumularea de pârghii care a fost una dintre principalele cauze ale crizei, în special: invarianța portofoliului fără penalizare pentru concentrare, modele interne inconsistente utilizate pentru calcularea ponderilor de risc, definiții neclare și inconsecvente, tratamentul inadecvat al riscului de interdependență în domeniul instrumentelor derivate și eșecul de a face față modelelor de afaceri și problema „*Too-Big-To-Fail*”. Ca răspuns la criza financiară din 2007, Comitetul de la Basel pentru Supravegherea Bancară a venit cu un nou cadru de reglementare, anume Basel III, care a urmărit să rezolve problemele de mai sus prin creșterea calității capitalului, adăugarea de amortizare pentru băncile mari, adăugarea de comisioane pentru riscul de credit al contrapartidei și prin luarea în considerare a unui grad de levier foarte slab [9].

În cazul Uniunii Europene, aceste reguli au fost încorporate în legislația europeană și implementate la nivel național în statele membre, asigurând o abordare armonizată a reglementării bancare și promovând stabilitatea financiară la scară mai largă. Din 2014 [10], zona euro a pus în aplicare aceste reglementări prin instituirea unui Mecanism Unic de Supraveghere [11]. Acest mecanism este supravegheat de un singur supraveghetor, care funcționează sub autoritatea Băncii Centrale Europene și este responsabil în fața unui Consiliu de Supraveghere [12]. Funcția sa principală este de a asigura uniformitatea supravegherii în toate băncile din zona euro. Mecanismul Unic de Supraveghere este împuternicit să acorde sau să revoce autorizația instituțiilor de credit și își asumă responsabilități directe de supraveghere pentru cele mai mari 115 grupuri bancare. Aceste grupuri sunt supravegheate de echipe comune de supraveghere, care includ reprezentanți ai Băncii Centrale Europene și Autorităților Naționale Competente, care joacă un rol esențial în supravegherea directă a băncilor mici și mijlocii din zona euro. În timp ce Autoritățile Naționale Competente își păstrează responsabilitatea pentru anumite decizii de supraveghere, autoritatea finală revine Consiliului de Supraveghere al Băncii Centrale Europene, asigurând o supraveghere consecventă și aplicarea reglementărilor în sectorul bancar.

**Cadrul convențional de guvernanță corporativă**

Abordarea convențională a guvernanței corporative în cadrul băncilor pledează ca managerii să gestioneze compania în interesul acționarilor. Acest lucru rezultă din faptul că acționarii primesc din profitul băncii ce rămâne după ce salariații au fost plătiți și toate datoriile scadente achitate. Concentrându-se pe maximizarea surplusului rezidual, managerii sunt stimulați să sporească valoarea totală a băncii, conducând-o astfel eficient. Dintre diferitele părți interesate implicate în companie, inclusiv investitori, creditori, salariați, clienți și furnizori, acționarii dețin cele mai uniforme interese în ceea ce privește performanța financiară a firmei. Interesele lor se axează în primul rând în jurul valorii maxime a creanțelor lor, care, în special în firmele tranzacționate la bursă, se reflectă în prețul acțiunilor companiei. În consecință, obiectivul managementului ar trebui să fie maximizarea prețului acțiunilor, iar pentru atingerea acestui obiectiv, acționarilor li se acordă autoritatea de a numi directori, care la rândul lor, selectează managerii. Acest lucru subliniază importanța directorilor, în special în marile corporații publice, unde acționariatul este larg dispersat. Din cauza acestei dispersări, acționarii se confruntă cu costuri substanțiale de coordonare în exercitarea drepturilor lor, iar pentru a rezolva această problemă sunt folosite diferite mecanisme. În primul rând, consiliul de administrație este din ce în ce mai văzut ca responsabil pentru monitorizarea performanței manageriale în numele acționarilor. În cazul în care acționarii nu pot monitoriza eficient din cauza dispersării lor, consiliul ales poate îndeplini această funcție în locul lor. Cu toate acestea, apare o provocare, deoarece lipsa de coordonare între acționari poate submina procesul de monitorizare eficientă, întrucât managerii ar putea influența selecția candidaților, ceea ce duce ca doar aliații lor să fie reprezentați în consiliul de administrație al băncii [13].

Pentru a contracara această îngrijorare, există o tendință tot mai mare ca membrii consiliului de administrație a băncii să fie independenți față de bancă, ceea ce înseamnă că nu ar trebui să aibă legături familiale, financiare sau de angajare cu banca sau cu managerii acesteia, însemnând că directorii independenți acționează strict în interesul acționarilor. Cu toate acestea, persistă problema că, fără aportul activ al acționarilor, „independența" membrilor consiliului de administrație a băncii implică pur și simplu absența unui conflict de interese, fără a garanta calitățile esențiale necesare unei monitorizări eficiente [14].

Abordarea standard de guvernanță corporativă pune accentul pe prioritatea intereselor acționarilor, susținând ca managerii trebuie să acorde prioritate intereselor acționarilor în maximizarea valorii băncii. Cu toate acestea, provocările apar din cauza dispersării acționarilor, ceea ce duce la dependența față de membrii consiliului de administrație. Așteptările privind independența acestora urmărește atenuarea conflictelor de interese, dar nu garantează o monitorizare eficientă fără implicarea activă a acționarilor. Compensarea executivului servește ca un alt mecanism esențial în guvernanța corporativă. Legarea salariului managerilor de performanța acțiunilor băncii creează stimulente directe pentru membrii consiliului de administrație a băncii, dar un dezavantaj al legării compensației cu parametrii financiari este că expune managerii la riscul unei performanțe slabe a firmei, chiar și în situații care nu sunt controlate. Acest lucru poate duce la o abordare prudentă a luării deciziilor, în care managerii acordă prioritate strategiilor mai sigure față de oportunitățile potențial pline de satisfacții, dar mai riscante.

Pentru a găsi un echilibru între încurajarea asumării riscurilor manageriale și maximizarea prețurilor acțiunilor, companiile folosesc adesea opțiunile de acțiuni ca parte a compensației membrilor consiliului de administrație. Opțiunile oferă managerilor șansa de a obține recompense din creșterea prețurilor acțiunilor, protejându-i în același timp de pierderi în cazul în care prețurile acțiunilor scad, cu toate acestea, eficacitatea acestor stimulente depinde în mare măsură de modul în care este determinat prețul de exercitare al opțiunilor. De obicei, aceste contracte sunt negociate de comitetul de compensare al consiliului de administrație, subliniind rolul critic al calității consiliului în formarea stimulentelor executive. În plus, drepturile acționarilor joacă un rol crucial în guvernanță, permițând acționarilor să exercite control prin votul asupra deciziilor majore sau prin revocarea membrilor consiliului de administrație a băncii. Cu toate acestea, exercitarea efectivă a acestor drepturi necesită un anumit nivel de concentrare a proprietății pentru a depăși provocările de coordonare. În esență, salariul executivului, drepturile acționarilor și mecanismele de disciplină externă, cum ar fi preluările, sunt componente integrante ale

guvernanței corporative, fiecare cu nuanțele și implicațiile sale pentru alinierea stimulentelor manageriale cu interesele acționarilor și încurajarea răspunderii în cadrul organizațiilor.

În bănci, problemele și mecanismele de guvernanță se desfășoară diferit față de firmele obișnuite, datorită caracteristicilor distincte. O diferență majoră constă în efectul de levier ridicat al băncilor, care decurge din modelul lor de afaceri de bază de conversie a depozitelor pe termen scurt în împrumuturi pe termen lung, finanțate în principal prin datorii. Datoria pe termen scurt și pe termen lung, împreună cu depozitele, formează majoritatea pasivelor din bilanţurile băncilor. Această configurație creează o situație în care acționarii pot beneficia de riscuri și profituri crescute rezultate din modificările proiectelor de investiții ale băncii, potențial în detrimentul deponenților și al creditorilor.

O altă diferență este impactul social major asociat cu falimentele băncilor. Atunci când o bancă falimentează, aceasta poate declanșa un efect de domino de contaminare în întregul sistem financiar-bancar, perturbând funcționalitatea întregului sistem și împiedicând accesul întreprinderilor la finanțare vitală. Spre deosebire de pierderile tangibile care pot fi abordate prin canale legale, efectele negative economice ale falimentului unei bănci nu sunt ușor compensabile. Guvernele intervin adesea pentru a oferi ajutor financiar băncilor cu probleme, în special celor care sunt considerate esențiale pentru sistemul financiar general, pentru a preveni falimentele sistemice [15].

Semnificația acestui lucru constă în faptul că sursa de contagiune provine de obicei din falimentul unei bănci, iar acest lucru determină guvernele să injecteze fonduri în băncile cu probleme financiare pentru a preveni prăbușirea acestora, deoarece implicațiile unor astfel de falimente se pot extinde cu mult dincolo de instituția individuală. Cu cât o bancă este mai importantă pentru funcționarea sistemului financiar, cu atât este mai probabil să primească sprijin guvernamental în perioadele de dificultate, iar în consecință, acest lucru creează un stimulent imoral pentru bănci de a-și structura operațiunile într-un mod care le consideră importante din punct de vedere sistemic sau „*Too-Big-To-Fail*” [16]. Asigurarea implicită a sprijinului din partea statului în cazul riscurilor de falimentare are ca rezultat reducerea costurilor de îndatorare pentru aceste firme, diminuând motivația creditorilor de a monitoriza cu atenție performanța acestor bănci. Subvenția implicită acordată creditorilor din cauza garanției guvernamentale denaturează dinamica pieței și creează hazard moral, afectând în cele din urmă societatea în ansamblu, întrucât în urma asumării unor riscuri exagerat de mari, au fost obținute și profituri enorme de care au beneficiat acționarii băncii, iar la survenirea consecințelor asumării riscurilor exagerate, statul intervine și subvenționează aceste pierderi colosale inclusiv din banii destinați proiectelor sociale, cum ar fi construcția de școli, spitale, reparații drumuri sau pensii mai mari.

Datorită diferențelor subliniate mai sus, autoritățile centrale de reglementare au responsabilitatea de a monitoriza și controla asumarea riscurilor bancare, mai degrabă decât să se bazeze doar pe bănci să facă acest lucru, însă dificultatea inerentă în monitorizarea acestor active financiare, ridică provocări semnificative pentru autoritățile de reglementare la îndeplinirea eficientă a acestor sarcini [17]. În plus, eficacitatea controlului de reglementare este în continuare împiedicată de stimulente manageriale intense pentru a maximiza prețurile acțiunilor sau profiturile băncii. În consecință, managerii pot opta să evite reglementările și să minimizeze costurile de reglementare influențând autoritățile de reglementare, mai degrabă decât să ia măsuri de precauție necesare pentru a atenua riscurile de faliment.

**Concluzii**

În concluzie, cadrul convențional de guvernanță corporativă pune accentul pe maximizarea prețurilor acțiunilor și profiturilor băncii și nu este la fel de potrivit pentru bănci precum este pentru majoritatea altor afaceri non-financiare. Complexitatea activelor și tranzacțiilor financiare le fac dificile de monitorizat și duce la costuri neobișnuit de mari în sectorul bancar, iar modelele de afaceri ale băncilor le fac, de asemenea, mai fragile și falimentarea acestora implică costuri mari pentru societate, dincolo de cele suportate doar de investitori. În consecință, mecanismele standard de guvernanță corporativă pot produce rezultate nedorite și negative în industria bancară. Managerii pot exploata natura complexă a activelor financiare pentru a manipula parametrii de performanță, prezentând autorităților de reglementare provocări semnificative în detectarea unei astfel de abateri.

În plus, prioritizarea maximizării prețului acțiunilor și a maximizării profiturilor poate să nu fie aliniată cu interesele societății, deoarece obiectivele acționarilor pot fi diverge de cele ale societății în general. Reformele post-criza financiară, în special Cadrul Basel, au făcut pași concreți în abordarea acestor probleme, existând un impuls pentru creșterea resurselor alocate managementului riscului și funcțiilor de control intern din cadrul băncilor, cu scopul de a îmbunătăți supravegherea și responsabilitatea. De asemenea, s-au depus eforturi pentru a alinia mai bine stimulentele salariale pe termen lung pentru membrii consiliilor de administrație cu performanță durabilă, deși aceasta rămâne o sarcină complexă pentru care autoritățile centrale de reglementare trebuie să o gestioneze eficient.

**Referințe:**

1. Beccalli E., Poli F., *Bank Risk, Governance and Regulation.* London: Palgrave Macmillan, 2015, 241 p. ISBN: 9781137530943.
2. *Regulamentul nr. 575/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 26 iunie 2013 privind cerințele prudențiale pentru instituțiile de credit și societățile de investiții și de modificare a Regulamentului (UE) nr. 648/2012*. În: *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*, nr. 176 din 27.06.2013, p. 1-337.
3. *Directiva 2013/36/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 iunie 2013 cu privire la accesul la activitatea instituțiilor de credit și supravegherea prudențială a instituțiilor de credit și a firmelor de investiții, de modificare a Directivei 2002/87/CE și de abrogare a Directivelor 2006/48/CE și 2006/49/CE.* În: *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*, nr. L 176, 27.6.2013, p. 338-436.
4. *Regulamentul (UE) nr. 1093/2010 al Parlamentului European și al Consiliului din 24 noiembrie 2010 de instituire a Autorității europene de supraveghere (Autoritatea bancară europeană), de modificare a Deciziei nr. 716/2009/CE și de abrogare a Deciziei 2009/78/CE a Comisiei*. În: *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*, nr. L 331, 15.12.2010, p. 12-47.
5. Dombret A. R., Kenadjian P. S., *Basel III - Are We Done Now?.* Frankfurt am Main: Walter de Gruyer, 2019, 136 p. ISBN: 9783110619737.
6. Chapelle A., *Operational Risk Management Best Practices in the Financial Services Industry*. London: Wiley, 2019, 272 p. ISBN: 9781119549048.
7. Gross S., *Banks and Shareholder Value - An Overview of Bank Valuation and Empirical Evidence on Shareholder Value for Banks*. Frankfurt am Main: Deutscher Universitätsverlag, 2007, 277 p., ISBN: 9783835092785.
8. Balthazar L., *From Basel 1 to Basel 3 - The Integration of State of the Art Risk Modelling in Banking Regulation.* London: Palgrave Macmillan, 2006, 294 p., ISBN: 9781349525256.
9. Lesche T. F., *Too-Big-to-Fail in Banking Impact of G-SIB Designation and Regulation on Relative Equity Valuations.* Wiesbaden: Springer Gabler, 2021, 248 p., ISBN: 9783658341824.
10. *Regulamentul (UE) nr. 1024/2013 al Consiliului din 15 octombrie 2013 de conferire a unor atribuții specifice Băncii Centrale Europene în ceea ce privește politicile legate de supravegherea prudențială a instituțiilor de credit*. În: *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*, nr. L 287, 29.10.2013, p. 63-89.
11. *Regulamentul (UE) nr. 468/2014 al Băncii Centrale Europene din 16 aprilie 2014 de instituire a cadrului de cooperare la nivelul Mecanismului unic de supraveghere între Banca Centrală Europeană și autoritățile naționale competente și cu autoritățile naționale desemnate (Regulamentul-cadru privind MUS) (BCE/2014/17).* În: *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*, nr. L 141, 14.5.2014, p. 1-50.
12. *Protocolul (Nr. 4) al Tratatului privind Funcționarea Uniunii Europene privind Statutul Sistemului European al Băncilor Centrale și al Băncii Centrale Europene*. În: *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*, nr. C 202, 7.6.2016, p. 230-250.
13. Mallin A. C., *Handbook on Corporate Governance in Financial Institutions.* Glos: Edward Elgar Publishing, 2016, 296 p. ISBN: 9781784711795.
14. Kotz H. H., Schmidt R. H., *Corporate Governance of Banks – a German Alternative to the „standard Model". Journal of Banking Law and Banking*, 15.12.2016, ZBB Vol. 6/2016, p. 427.
15. Buchetti B., Santoni A., *Corporate Governance in the Banking Sector Theory, Supervision, ESG and Real Banking Failures.* Cham: Springer International Publishing, 2022, 163 p. ISBN: 9783030975753.

16. Roe M., *Structural Corporate Degradation Due to Too-Big-To-Fail Finance.* University of Pennsylvania Law Review, 2014 nr. 162.
17. Díaz B. D., Molyneux P., Idowu S., *Corporate Governance in Banking and Investor Protection - From Theory to Practice.* Cham: Springer International Publishing, 2018, 326 p., ISBN: 9783319700076.

**Date despre autor:**
***Adrian GUZUN***, student-doctorand, Facultatea de Drept, Universitatea de Stat din Moldova.
**ORCID**: 0009-0007-1645-3062
**E-mail**: guzunadrian@yahoo.com

*Prezentat la 31.03.2024*